

Männisalu RAHVAS tuleb kokku

Väike-Maarja vallas asuva Männisalu ehk endise Naraka küla kokkutulek toimub laupäeval, 27. juulil kell 13 küla mälestuskivi juures.

Juubelihõngulisel kokkutulekul esitletakse Männisalu küla ajaloo raamatut "Kaardimängus võidetud kaotatud küla".

HEILI NÕGENE

toimetus@virumaateataja.ee

Raamatu pealkiri viitab legendile, mille kohaselt olevat Porkuni mõisnik selle küla kunagi Pandivere mõisnikult kaardimängus võitnud. Eelmise sajandi ühiskondlik-poliitilised muutused viisid külaelanikud mööda Eestit ja maailma laiali ning Männisalu kadus kaardilt.

Elujõuline küla, mille kohta on esimesed kirjalikud andmed juba 1284. aastast ja kus Eesti vabariigi algusaastail asus 22 talu, on tänaseks elanikest tühi ning alles pole ka ühtegi maja.

Tee Männisallu leitakse aga jätkuvalt ilma kaarditagi. Männisalu maad kuuluvad tänapäeval Eipri ja Avispea küla alla ning neil laiuvad metsad ja haritavad alad. Sealsed metsad on populaarsed seeneliste-marjuliste seas. Mis eriti omapärane – enam kui 30 aastat pärast küla tühjaksjooksmist korraldavad endised Männisalu elanikud kokkutulekuid, kus osalevad ja kannavad küla lugu edasi ka kunagiste elanike järeltulijad.

Tänavune aasta väärib aga erilist tähelepanu, sest kirjalike andmete põhjal toimub kokkutulek juba 30. korda, samuti täitub 20 aastat mälestuskivi avamisest. Osaleda on lubanud Männisaluga seotud inimesed ja toetajad läbi aegade.

Väike-Maarja Muuseumisõprade Seltsi raamat avab Männisalu ehk Naraka küla omapärase loo, loo ühe kogukonna kujunemisest, püsimisest, hävimisest ja kodukohatunde ajas edasi kandumisest. Raamat kajastab küla- ja koolielu, annab ülevaate sealsetest taludest 20. sajandi keskel, külaelanikest, hilisematest kokkutulekutest, puudutab kõike seda, mis iseloomustas ja mõjutas möödunud sajandil elu Eestis, sh sellesamas metsäärses külas – mobilisatsioonid, repressioonid, metsavendlus, kolhooside loomine. Just Männisalu mail asub Väike-Maarja vallas turistide ja ajaloo huviliste jaoks taastatud metsavenna punker. Raamatust saab lugeda nii selle punkri kunagisest asukast kui teisest punkrist, mis sai sünni- ja lupaigaks ühele pisikesele poisile.

Juttu on ka kirjanik Osvald Toomingast, kes lapsena Naraka külas elas ja sai sealt ainest oma raamatute jaoks. Männisalu ehk Naraka elanikud peavad teda ikka veidi oma küla kirjanikuks. Selgi aastal on saatnud kokkutulekul osalejaile tervitusi Osvald Toominga Kanadas elav vend Endel Tooming. Kontakti hoiavad ja kokkutulekute vastu tunnevad huvi nii mööda Eestit kui üle maailma laiali pillutatud endised külaelanikud.

Raamatut Männisalust poleks pruukinud ilmuda, kui külaga seotud ajaloopärandit ei oleks järjepidevalt talletatud.

Suure töö on ära teinud endine Männisalu küla elanik ja aktiivne kokkutulekute korraldaja, kauaaegne Roela kooli õpetaja Helgi Moor (Aalberk) oma perega. Ta on kogunud mälestusi ja Männisalu puudutavaid materjale ning teinud üleskirjutusi. Raamat valmiski suuresti tema kogutu toel, mida on omakorda täiendatud arhiivimaterjalide, mälestuste ja fotodega.

Üks raamatu koostajatest, Väike-Maarja muuseumi juhataja Marju Metsman rääkis, et 2009. ja 2010. aastal Väike-Maarja vallas korral-

datud pärandkultuuriobjektide kaardistamise käigus oli Männisalu küla ja selle ümbrus üks kõige mitmekihilisemaid ja rikkalikuma pärandiga ajalooetappide kajastajaid.

"Reheahjude vared, linaleoaugud, taluhoonete vundamentid, põlispuud keset lagedat põldu, metsateede võrgustik jne annavad tunnistust kunagisest elujõulisest külast. Männisalu, endine Naraka küla, on täna iseenesest juba külanäo pärandkultuuriobjekt, olles ainus küla praeguses Väike-Maarja vallas, mis on hääbunud lähiajaloo," kõneles ta.

Raamat "Kaardimängus võidetud kaotatud küla" ilmub kohaliku omaalgatuse programmi ja Väike-Maarja vallavalitsuse toel ning on valminud trükikojas Vali Press OÜ.

Raamatuga on võimalik tutvuda Väike-Maarja muuseumis ja kohalikes raamatukogudes.

Traditsioonilisele juuli viimasele laupäeval toimuvale kokkutulekule on oodatud endise Männisalu küla elanikud, nende järeltulijad ja kõik, kes end Männisaluga seotuna tunnevad.

